

ČO JE TO PRELESTĚ

Pojem PRELESTĚ ako kľúčový pojem v pravoslávnom asketickom učení úplne chýba v protestantsko-katolíckom svete, ktorý vytvoril "charizmatické" hnutie. A touto skutočnosťou je vysvetlené, prečo takýto zrejmy klam môže ovládať menované "kresťanské" kruhy a tiež prečo to "prorok" ako Nikolaj Berd'ajev, ktorý pochádza z pravoslávneho prostredia, považuje za absolútne podstatné, že v "novom veku Svätého Ducha" "nebude asketický svetový názor". Dôvod je zrejmy.

Pravoslávny asketický svetový názor je jediným prostriedkom, ktorým ľudia, ktorí prijali Svätého Ducha v krste a pri myropomazaní, môžu naďalej získavať Svätého Ducha vo svojom živote, a učí, ako rozlišovať duchovný klam a chrániť sa pred nim. "Nová duchovnosť", o ktorej sníval Berd'ajev, a ktorú teraz praktizuje "charizmatická obroda", má úplne iný základ a je podvodom vo svetle pravoslávneho asketického učenia. Preto niet miesta pre obe koncepcie v tom istom duchovnom svete. Keď prijmeme "novú duchovnosť" "charizmatickej obrody", musíme odmietnuť pravoslávne kresťanstvo a opačne, ak chceme zostať pravoslávny kresťan, musíme odmietnuť "charizmatickú obrodu", ktorá je falzifikátom pravoslávnia.

Aby bolo jasné, o čo tu ide, uvedieme učenie pravoslávnej Cirkvi o duchovnom klame, ako sa nachádza v súhrne tohto učenia z 19. storočia od biskupa Ignáca Brjančaninova, pravoslávneho otca modernej doby, v prvom zväzku jeho zobratých spisov.

Jestvujú dve základné formy prelestí alebo duchovného klamu. Prvá a okázalejšia forma nastáva, keď sa človek snaží o vyšší duchovný stav či duchovné videnie bez toho, aby sa očistil od vášni a spoliehania sa na vlastný úsudok. Takémuto človeku diabol dáva veľké "videnia". Je veľa takých príkladov v životoch svätých, ktoré sú jednými z hlavných prameňov pravoslávneho asketického učenia. Tak novgorodský biskup sv. Niceta (31. jan.) začal žiť v osamelosti, nepripravený, proti rade svojho predstaveného a skoro počul hlas, ktorý sa modlil s nim.

Potom k nemu prehovoril "Pán" a poslal "anjela", aby sa modlil namiesto neho, a aby ho poučil, že namiesto modlitby je treba čítať knihy a učiť tých, ktorí k nemu prichádzajú. Toto aj robil a vždy videl "vedľa seba anjela", ktorý sa modlil a ľudia boli udivení jeho duchovnou múdrosťou a "darmi Svätého Ducha", ktoré, ako sa zdalo, mal, vrátane "proroctiev", ktoré sa vždy splnili. Klam bol odhalený až vtedy, keď otcovia monastiera zistili jeho averziu voči Novému Zákonu (hoci Starý Zákon, ktorý nikdy nečítal, mohol citovať naspamäť), a ich modlitbami bol privedený k ľútosť, jeho "zázraky" prestali a neskôr dosiahol pravú svätosť. Podobne sv. Izák Kyjevopečerský (14. feb.) videl veľké svetlo a "zjavil sa mu "Christos" s anjelmí". Keď sa Izák bez prežehnania poklonil pred "Christom", zmocnili sa ho démoni a potom, čo s nim divo tancovali, nechali ho takmer mŕtveho. I on neskôr dosiahol pravú svätosť. Jestvujú podobné prípady, keď sa "Christos" s "anjelmí" objavil askétom a dával im udivujúcu moc "darov Svätého Ducha", ktoré nakoniec často viedli oklamaneho askétu k šialenstvu alebo k samovražde.

Jestvuje však iná, bežnejšia a menej okázalá forma duchovného klamu, ktorá svojim obetiam neponúka veľké videnia, ale vznešené "náboženské pocity". Stáva sa to, ako písal biskup Brjančaninov, "keď si srdce želá a snaží sa radovať zo svätých a božských pocitov, ale ešte nie je pre ne úplne zrelé. Každý, kto nemá kajúceho ducha, kto v sebe poznáva každý druh zásluhy a hodnoty, kto sa nechvejne nedrží učenia pravoslávnej Cirkvi, ale nejakej inej tradície, alebo si vymyslel svoj vlastný rozhodcovský posudok, alebo sa držal nepravoslávneho učenia - je v tomto stave klamu". Rímskokatolícka cirkev má celé duchovné príručky napísané ľuďmi v tomto stave: Takouto je kniha Tomáša Kempeského Nasledovanie Christa. Biskup Ignác hovorí o nej toto: "V tejto knihe prevláda a z jej strán dýcha pomazanie lichotiaceho čitateľa zlým duchom a otravuje ho ... Kniha privádza čitateľa do spoločnosti s

Bohom priamo, bez predošlého očistenia cestou pokánia. Telesní ľudia v nej vstupujú do nadšenia z potešenia a intoxikácie získanej bez ťažkostí, bez samozrieknutia sa, bez pokánia, bez ukrižovania tela s jeho vášňami a želaniami (Gal 5,24), s chválením ich padlého stavu." A výsledok, ako napísal I. M. Koncevič, veľký sprostredkovateľ patristického učenia je, že askéta snažiaci sa zapáliť vo svojom srdci lásku k Bohu pri súčasnom zanedbávaní pokánia sa snaží získať pocit útechy, extázy a ako výsledok dosahuje presný opak: "Vstupuje do spoločenstva Satana a naplňuje sa nenávisťou k Svätému Duchu" (biskup Ignác).

A toto je terajší stav, v ktorom sa nachádzajú prívrženci "charizmatickej obrody" bez toho, aby im to prišlo na myseľ. Jasnejšie to uvidíme, keď bod po bode preskúmame ich zážitky a názory a porovnáme ich s učením pravoslávnych otcov, ako to uvádza biskup Ignác.

Serafim Rose: Pravoslávie a náboženstvo budúcnosti
preklad: Mgr. Pavel Tkáč